

**FOLOSIREA CARTEI ÎN
PROCEDURILE NAȚIONALE:
DOMENIUL DE APLICARE**

Beatrice Andreșan, 24 mai 2013, București

Dreptul internațional și dreptul intern (art. 11 din Constituție)

(1) Statul român se obligă să îndeplinească întocmai și cu bună-credință obligațiile ce-i revin din tratatele la care este parte.

(2) Tratatele ratificate de Parlament, potrivit legii, fac parte din dreptul intern.

(3) În cazul în care un tratat la care România urmează să devină parte cuprinde dispoziții contrare Constituției, ratificarea lui poate avea loc numai după revizuirea Constituției.

Tratatele internaționale privind drepturile omului (art. 20 din Constituție)

(1) Dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile cetățenilor vor fi interpretate și aplicate în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care România este parte.

(2) Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului, la care România este parte, și legile interne, au prioritate reglementările internaționale, cu excepția cazului în care Constituția sau legile interne conțin dispoziții mai favorabile.

Obligații ca parte contractantă la CEDO

4

Articolul 1 din CEDO

- Înaltele Părți Contractante recunosc oricărei persoane aflate sub jurisdicția lor drepturile și libertățile definite în Titlul I
- Standard minim

Căi procedurale

- Excepție de neconstituționalitate
- Invocare CEDO direct în fața judecătorului național
  - *Prima facie*
  - Concurență între standardul național și CEDO

Obligații ca stat membru UE

Articolul 148 Constituție

(2) Ca urmare a aderării, prevederile tratatelor constitutive ale Uniunii Europene, precum și celelalte reglementări comunitare cu caracter obligatoriu, au prioritate față de dispozițiile contrare din legile interne, cu respectarea prevederilor actului de aderare.

Obligația de a respecta drepturi fundamentale ca stat membru al UE

6

lipsa oricărei prevederi în tratatele constitutive

- dr. fundamentale ca „principii generale de drept comunitar”, create de către CJUE
- fundament juridic: tradiții constituționale comune; instrumente internaționale, în special CEDO
- sfera de aplicare: instituțiile și organele UE; statele membre când acționează în domeniul de aplicare a dr. comunitar
- consacrare principială ulterioară în tratate
- legiferare la nivel UE cu privire la anumite criterii protejate, limitativ prevăzute în tratate

Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene

I - Demnitatea (art. 1-5)

- demnitatea umană
- dreptul la viață
- dreptul la integritate al persoanei
- interzicerea torturii și a pedepselor sau tratamentelor inumane sau degradante
- interzicerea sclaviei și a muncii forțate

II – Libertățile (art. 6-19)

- dreptul la libertate și la siguranță
- respectarea vieții private și de familie
- protecția datelor
- dreptul la căsătorie și dreptul de a întemeia o familie
- libertatea de gândire, de conștiință și de religie
- libertatea de exprimare și de informare
- libertatea de întrunire și de asociere
- libertatea artelor și științelor

- dreptul la educație
- libertatea de alegere a ocupației și dreptul la muncă
- libertatea de a desfășura o activitate comercială
- dreptul de proprietate
- dreptul de azil
- protecția în caz de strămutare, expulzare sau extrădare

III – Egalitatea (art. 20-26)

- egalitatea în fața legii
- nediscriminarea
- diversitatea culturală, religioasă și lingvistică
- egalitatea între bărbați și femei
- drepturile copilului
- drepturile persoanelor în vârstă
- integrarea persoanelor cu handicap

IV – Solidaritatea (art. 27-38)

- dreptul lucrătorilor la informare și la consultare în cadrul întreprinderii
- dreptul de negociere și de acțiune colectivă
- dreptul de acces la serviciile de plasament
- protecția în cadrul concedierii nejustificate
- condiții de muncă echitabile și corecte

- interzicerea muncii copiilor și protecția tinerilor la locul de muncă
- viața de familie și viața profesională
- securitatea socială și asistența socială
- protecția sănătății
- accesul la serviciile de interes economic general
- protecția mediului
- protecția consumatorilor

V - Drepturile cetățenilor (art. 39-46)

- dreptul de a alege și de a fi ales în Parlamentul European
- dreptul de a alege și de a fi ales în cadrul alegerilor locale
- dreptul la bună administrare
- dreptul de acces la documente
- Ombudsmanul European
- dreptul de petiționare
- libertatea de circulație și de ședere
- protecția diplomatică și consulară

VI – Justiția

(art. 47-50)

- dreptul la o cale de atac eficientă și la un proces echitabil
- prezumția de nevinovăție și dreptul la apărare
- principiile legalității și proporționalității infracțiunilor și pedepselor
- dreptul de a nu fi judecat sau condamnat de două ori pentru aceeași infracțiune

Condiții în care pot fi restrânse drepturile și libertățile (art. 52)

13

Restrângerile impuse trebuie:

- ▣ să fie prevăzute de lege
- ▣ să respecte substanța drepturilor
- ▣ să fie necesare pentru realizarea unui obiectiv de interes general recunoscut de Uniune sau protejării dr. celorlalți
- ▣ proporționale

Interpretarea drepturilor cuprinse în Cartă (art. 52)

14

- după sursa lor:
  - dr. care fac obiectul unor dispoziții prev. de tratate > în condițiile și cu respectarea limitelor stabilite de acestea.
  - dr. care corespund celor din CEDO > înțelesul și întinderea lor sunt aceleași < standardul CEDO standard minim
  - dr. provenind din tradițiile constituționale comune statelor membre > interpretate în conformitate cu acestea
- legislații și practici naționale > „trebuie să fie luate în considerare pe deplin”
- **Explicațiile**

Domeniul de aplicare al Cartei

Articolul 51

(1) Dispozițiile prezentei carte se adresează **instituțiilor**, organelor, oficiilor și agențiilor Uniunii, cu respectarea principiului subsidiarității, precum și **statelor membre numai în cazul în care acestea pun în aplicare dreptul Uniunii. (...)**

(2) Prezenta carte **nu extinde domeniul de aplicare a dreptului Uniunii în afara competențelor Uniunii**, nu creează nicio competență sau sarcină nouă pentru Uniune și nu modifică competențele și sarcinile stabilite de tratate.

Competențe exclusive ale UE (Art. 3 TFUE)	Competențe partajate între UE și SM (Art. 4 TFUE)	Competențe de sprijinire, completare, coordonare (Art. 6 TFUE)
<p>(a) uniunea vamală;</p> <p>(b) concurență (necesare funcționării pieței interne);</p> <p>(c) politica monetară (ptr. SM a căror monedă este euro);</p> <p>(d) conservarea resurselor biologice ale mării în cadrul politicii comune privind pescuitul;</p> <p>(e) politica comercială comună.</p>	<p>(a) piața internă;</p> <p>(b) politica socială (aspecte specifice);</p> <p>(c) coeziunea economică, socială și teritorială;</p> <p>(d) agricultura și pescuitul;</p> <p>(e) mediul;</p> <p>(f) protecția consumatorului;</p> <p>(g) transporturile;</p> <p>(h) rețelele transeuropene;</p> <p>(i) energia;</p> <p>(j) spațiul de libertate, securitate și justiție;</p> <p>(k) obiective comune de securitate în materie de sănătate publică (aspecte specifice)</p>	<p>(a) protecția și îmbunătățirea sănătății umane;</p> <p>(b) industria;</p> <p>(c) cultura;</p> <p>(d) turismul;</p> <p>(e) educația, formarea profesională, tineretul și sportul;</p> <p>(f) protecția civilă;</p> <p>(g) cooperarea administrativă.</p>

„State membre numai când pun în aplicare dreptul Uniunii”

17

- interpretare restrictivă:
  - ca agenți care aplică dreptul U.E. și
  - când transpun un act U.E.

- interpretare largă:
  - ca agenți care aplică dreptul U.E. și
  - când transpun un act U.E. și
  - ori de câte ori acționează în domeniul de aplicare al dreptului U.E.

După sfera de aplicare

18

CEDO

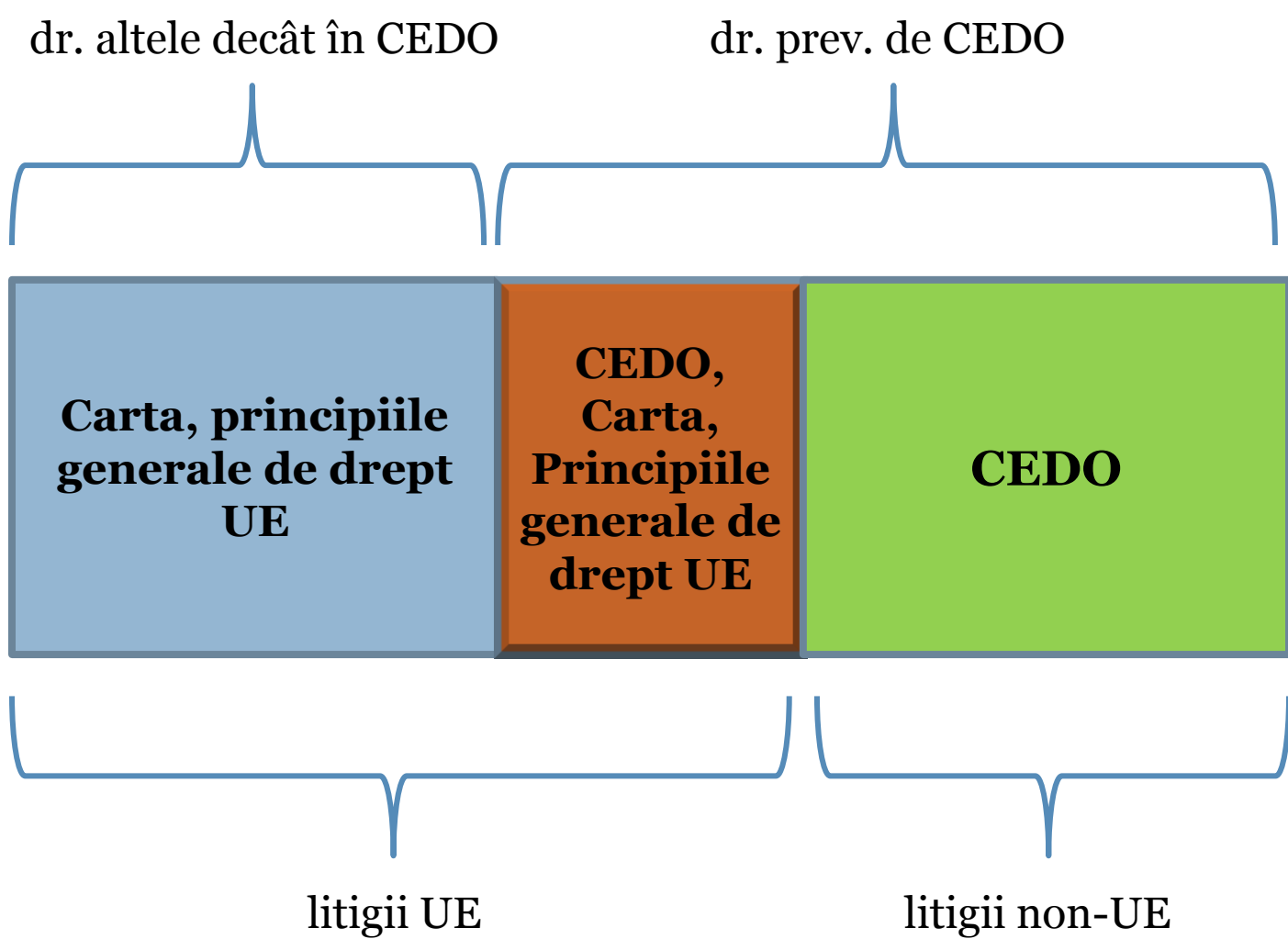
CARTA

După numărul de drepturi garantate

19

CARTA

CEDO

Cum e folosită Carta în proceduri?

21

- în fața TbUE și a CJUE, în acțiuni directe

- în fața instanțelor naționale:
  - ▣ acț. în anularea unor acte admin. interne adoptate în baza/ca urmare a unui act UE sau acț. în pretenții cauzate de aplicarea unui act UE despre care justițiabilul pretinde că este nelegal adoptat deoarece încalcă un dr. fundam. > trimiteri în validitate pentru anularea actului secundar UE
  - ▣ acț. în care justițiabilul invocă prev. din Cartă în interpretarea unor norme interne

Este situația reglem. de dreptul UE?

identificare *element concret* care demonstrează că prin legea sau măsura respectivă statul urmărește să aplice sau să implementeze sau să deroge de la dreptul UE

(instanța singură sau cu ajutorul unei trimiteri preliminare)

DA

NU

Situație în domeniul de aplicare a dr. UE

- standard UE, Carta
  - prezumat *relativ* că respectă standardul CEDO, când actul nu presupune implementare sau nu lasă marjă de apreciere statului

Situație pur internă

> standard național, CEDO

Înainte de aderarea la CEDO – control indirect din partea CEDO

23

- Statul membru responsabil conform CEDO:
  - actul UE lasă marjă de apreciere la implementare (ex. *Michaud*)
  - actul UE = acord internațional încheiat liber de Statul membru (ex. *Matthews*)
- Statul Membru beneficiază de prezumția relativă de protecție echivalentă câtă vreme sistemul UE se bucură de aceasta:
  - actul UE nu lasă marjă de apreciere la implementare (ex. *Bosphorus*)
- Statele Membre responsabile colectiv:
  - actul UE nu presupune implementare (ex. *Senator Lines*)

După aderarea la CEDO

24

Proiectul de acord de aderare:

- mecanism de co-pârât
- procedura specială de implicare prealabilă a CJUE în cauze unde UE este co-pârât

Link-uri utile

25

- www.era.int/charter